

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут оперативно-рятувальних сил
Кафедра психології діяльності в особливих умовах

ЗАТВЕРДЖУЮ

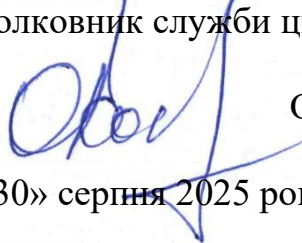
Голова Вченої ради

навчально-наукового інституту

Оперативно-рятувальних сил

кандидат наук з державного управління, доцент,

полковник служби цивільного захисту

Олександр КОЛОСОВ

«30» серпня 2025 року

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 053 «Психологія»

Освітня програма: «Робота з персоналом»

Форма здобуття освіти: очна, заочна

Наскрізна програма практичної підготовки для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія, освітньо-професійної програми «Робота з персоналом» містить у собі види практик та строки їх проведення, вимоги до баз практик, основні аспекти організації проведення та керівництва практиками, критерії підбиття підсумків та схему нарахування балів.

Розробники:

начальник кафедри підвищення кваліфікації
та спеціалізованої підготовки
у сфері цивільного захисту
кандидат психологічних наук, доцент

Едуард МИХЛЮК

заступник начальника кафедри психології
діяльності в особливих умовах
кандидат психологічних наук, доцент

Валерій БОСНЮК

професор кафедри психології
діяльності в особливих умовах
кандидат психологічних наук, професор,
заслужений працівник освіти України

Олег НАЗАРОВ

Рецензенти:

Юлія ЧИСТОВСЬКА, завідувач кафедри психології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, доктор психологічних наук, професор;

Євген ПУГАЧ, начальник відділу організаційно-штатної роботи на обліку кадрів управління персоналу ГУ ДСНС України у Харківській області.

Програму рекомендовано кафедрою психології діяльності в особливих умовах
Протокол від 29.08.2025, № 1.

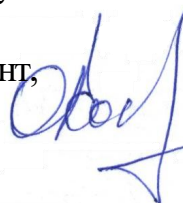
Начальник кафедри психології
діяльності в особливих умовах
кандидат психологічних наук, доцент

Микола ФОМИЧ

Схвалено Вченою радою
навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил
Протокол від 30.08.2025, № 1.

Начальник навчально-наукового інституту
оперативно-рятувальних сил
кандидат наук з державного управління, доцент,
полковник служби цивільного захисту

Олександр КОЛОСОВ

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2. ОПИС ПРАКТИК.....	5
2.1. Мета практик.....	5
2.2. Зміст практик.....	5
2.3. Види практик.....	6
2.4. Характеристика практик.....	6
2.5. Основні завдання практик.....	6
2.6. Результати практик.....	7
3. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИК.....	7
4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКАМИ...	8
4.1. Права та обов'язки.....	8
4.2. Загальна організація, проведення практики і контроль за її проходженням здобувачами вищої освіти.....	13
5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ, МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ.....	14
5.1. Вимоги до звіту про практику.....	14
5.2. Вимоги до захисту результатів практики.....	15
5.3. Шкала та критерії оцінювання результатів практики.....	16
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	19
ДОДАТКИ.....	20
Додаток А. Програма навчальної практики на посаді фахівця відділу соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення.....	20
Додаток Б. Програма переддипломної практики на посаді фахівця відділу соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення..	23
Додаток В. Щоденник практики.....	27
Додаток Д. Характеристика за результатами проходження практики..	33
Додаток Е. Звіт про проходження практики.....	35

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Практична підготовка (практика) – одна з форм організації освітнього процесу, яка є обов'язковою складовою освітньо-професійної програми «Робота з персоналом» (далі – освітня програма) і спрямована на завершення формування набутих компетентностей та отримання досвіду їх застосовування, оволодіння сучасними формами організації праці, обладнанням, технологіями, удосконалення професійних навичок і вмінь відповідно до спеціальності, ознайомлення з умовами провадження професійної діяльності.

Зміст та завдання практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти визначаються цією програмою, на підставі нормативного змісту підготовки здобувачів освіти, сформульованого у термінах результатів навчання в освітній програмі.

Практична підготовка здобувачів, які навчаються за державним замовленням, здійснюється з урахуванням вимог МВС та ДСНС.

Здобувачі вечірньої, заочної та дистанційної форм здобуття освіти проходять усі види практики, що визначені освітньою програмою та навчальним планом для денної форми здобуття освіти.

Практика проводиться у спеціально відведений період навчального року відповідно до графіку освітнього процесу або паралельно з навчальними заняттями, з урахуванням тривалості навчального часу певних категорій здобувачів та їх форми здобуття освіти.

Навчально-науковий інститут оперативно-рятувальних сил має право при організації практичної підготовки встановлювати індивідуальні графіки проведення певних видів практики в межах поточного навчального року здобувачам заочної форми здобуття освіти, які проходять службу, в Збройних Силах України, інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях, центральних органах виконавчої влади із спеціальним статусом, Службі безпеки України, Службі зовнішньої розвідки України, інших розвідувальних органах України, центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, Національній поліції України, в підрозділах Міністерства внутрішніх справ України, центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань.

Здобувачі, які працюють відповідно до фаху, звільняються від проходження окремих видів практик із зарахуванням відповідних кредитів ЄКТС та проведенням контрольних заходів в порядку визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання та визначення академічної різниці в Національному університеті цивільного захисту України.

Здобувачам, які раніше здобули професійну (професійно-технічну), фахову передвищу або вищу освіту, проходження практичної підготовки визнається (зараховуються) на підставі порівняння результатів навчання або їм надається можливість проходження практик, що передбачають набуття інших компетентностей, у тому числі визначених стандартом освіти або професійними стандартами (за їх наявності) або результатів навчання з внесенням відповідних змін до їх індивідуальних навчальних планів.

Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та інформальної освіти, у тому числі у результаті трудової діяльності здобувача під час навчання або до його початку, або в разі проходження практики в умовах дистанційного навчання, визнаються відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання та визначення академічної різниці в Національному університеті цивільного захисту України, як проходження відповідної(их) практики (практик).

Під час проходження практичної підготовки забороняється використовувати працю здобувачів для цілей, не передбачених програмою практичної підготовки.

2. ОПИС ПРАКТИК

2.1. Мета практик

Загальною метою практичної підготовки (практики) здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є оволодіння здобувачами сучасними методами, формами організації та технологіями роботи у галузі психології, формування у них, на базі одержаних у НУЦЗ України знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час виконання професійних функцій щодо вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем під час практичної діяльності за напрямком роботи з персоналом організацій.

2.2. Зміст практики

Зміст практичної підготовки (практики) повинен відповідати Положенню про практичну підготовку здобувачів освіти Національного університету цивільного захисту України та наказу МВС України від 26.05.2020, № 412 «Про затвердження Порядку підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту».

Завдання практичної підготовки (практики) здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою, розробляються навчально-науковим інститутом оперативно-рятувальних сил та кафедрою психології діяльності в особливих умовах.

У наскрізній програмі практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою висвітлено зміст практичної підготовки за посадою: *фахівця відділу соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення*.

Конкретний зміст практик за наведеною посадою міститься у додатках.

2.3. Види практик

Види практичної підготовки (практик) за курсами підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Види практик здобувачів освіти

Курс	Назва практики	Семестр	Тривалість практики	Кафедра, що забезпечує організацію
3	Навчальна практика	6	4 тижні	Кафедра психології діяльності в особливих умовах
4	Переддипломна практика	8	4 тижні	Кафедра психології діяльності в особливих умовах

2.4. Характеристика практик

Характеристика практичної підготовки (практик) за курсами підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти наведена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Характеристика практик здобувачів освіти

Курс	Назва практики	Семестр	Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Форма контролю
3	Навчальна практика	6	6	180	диференційний залік
4	Переддипломна практика	8	6	180	диференційний залік

2.5. Основні завдання практик

Вищезначена мета практичної підготовки (практики) здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти конкретизується у таких завданнях:

- узагальнення та поглиблення набутих в НУЦЗ України теоретичних і практичних психологічних знань, одержання професійних умінь і навичок необхідних для успішного виконання майбутніх посадових інструкцій, виховання потреби систематичного поповнення знань та їхнього застосування у практичній діяльності;
- підготовка майбутнього фахівця до самостійного виконання професійних обов'язків щодо психологічного та соціально-гуманітарного забезпечення професійної діяльності персоналу ДСНС (інших підрозділів сил безпеки та оборони, підприємств, установ та організацій);

- формування особистісних моральних якостей, почуття колективізму і товариської взаємодопомоги, патріотизму, відповідальності за виконання професійного обов’язку;
- глибоке та всебічне вивчення ділових і моральних якостей здобувачів освіти з метою створення умов для їхньої оптимальної реалізації у подальшій практичній діяльності.

2.6. Результати практик

Наскрізна програма передбачає необхідну послідовність проведення практичної підготовки (практик) для одержання достатнього обсягу практичних знань та умінь майбутнього фахівця відповідно до стандарту освіти та освітньої програми.

Конкретизація результатів практичної підготовки здобувачів освіти за відповідною посадою наведена у додатках.

3. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИК

Практична підготовка (практика) проводиться в умовах професійної діяльності шляхом проходження здобувачами різних видів практик в органах і підрозділах ДСНС України, інших формуваннях сил безпеки та оборони, підприємствах, установах та організаціях усіх форм власності та сфер управління, включаючи державні органи та органи місцевого самоврядування, у фізичних осіб-підприємців та фізичних осіб, які ведуть незалежну професійну діяльність, в структурних підрозділах НУЦЗ України (далі – бази практики).

Практична підготовка здобувачів, які навчаються за державним замовленням, здійснюється на базах практики, які підпорядковані ДСНС.

Для здобувачів, підготовка яких здійснюється за кошти фізичних (юридичних) осіб, бази практики визначаються, враховуючи їх пропозиції, за погодженням з керівництвом навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил. Для іноземних здобувачів бази практики передбачаються у відповідному контракті чи договорі щодо підготовки фахівців і можуть бути розташовані як на території країн-замовників, так і в межах України.

Вибір бази практики за межами території України здійснюється за згодою ДСНС, крім випадків, коли це передбачено в договорі (контракті), що укладається між НУЦЗ України та фізичною (юридичною) особою, яка замовляє платну освітню послугу для себе або для іншої особи, беручи на себе фінансові зобов’язання щодо її оплати.

Не може бути базою практики підприємство, установа, організація, заклад з іноземними інвестиціями держави, визнаної в установленому законодавством порядку державою-агресором або державою-окупантом, або підприємство, установа, організація, заклад, зареєстрований на території такої держави, або кінцевий бенефіціарний власник (контролер) якого є резидентом

держави-агресора або держави-окупанта, або у разі, коли підприємство, установа, організація, заклад, їх філії має (мають) постійне місце знаходження на території держави-агресора, держави-окупанта або держави, що не визнає тимчасово окуповані території такими, що належать Україні.

Не можуть залучатись до проведення практичної підготовки здобувачів громадяни держави, визнаної в установленому порядку державою-агресором або державою-окупантом, або держави, що не визнає тимчасово окуповані території такими, що належать Україні.

Облік підприємств, установ та організацій, що залучаються для проведення практики здобувачів, підготовка яких здійснюється за кошти фізичних (юридичних) осіб, здійснюється навчально-науковим інститутом оперативно-рятувальних сил відповідно до пропозицій начальника кафедри психології діяльності в особливих умовах на основі договорів із підприємствами, організаціями та установами – незалежно від організаційно-правових різновидів і форм власності.

Бази практики, **повинні:**

- забезпечувати досягнення мети та виконання основних завдань практики та освітньої програми в цілому;
- мати структуру, що відповідає освітній програмі, за якою здійснюється підготовка здобувачів в НУЦЗ України;
- забезпечувати кваліфікованим керівництвом практики здобувачів;
- забезпечувати здобувачів на час практики робочими місцями;
- надавати можливість здобувачам користуватись службовими приміщеннями, технічними засобами, нормативною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКАМИ

4.1. Права та обов'язки:

Права та обов'язки керівників практичної підготовки (практики) та здобувачів освіти НУЦЗ України регламентуються Положенням про практичну підготовку здобувачів освіти Національного університету цивільного захисту України.

Керівництво навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил при організації практичної підготовки (практики) здобувачів освіти несе відповідальність за:

- призначення досвідчених керівників практикою з числа науково-педагогічних працівників, які несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики;
- проведення інструктажів зі здобувачами, які направляються для проходження практики;
- надання здобувачам програми проходження практики, методичних рекомендації щодо проведення практики;

- ознайомлення здобувачів із системою інформування про хід практики;
- контроль прибуття здобувачів до структурних підрозділів баз практик, виконання ними визначеного розпорядку дня і календарного плану проходження практики, який є розділом щоденника практики, своєчасну підготовку необхідної документації.

Керівник практики від НУЦЗ України зобов'язаний:

- провести до початку проведення практики з практикантами інструктажі, надати їм необхідні документи: програму практики, щоденник практики, методичні рекомендації щодо проведення практики тощо; надавати методичну допомогу здобувачам при складанні ними їх календарного плану проходження практики;
- ознайомити практикантів про систему звітності та інформування ними про хід і результати проходження практики;
- контролювати проведення з практикантами обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки;
- контролювати виконання здобувачами календарного плану проходження практики;
- усовувати недоліки в організації і проведенні практики;
- аналізувати характеристики на здобувачів за результатами проходження ними практики;
- вивчати та систематизувати досвід роботи випускників НУЦЗ України, які проходять службу у структурних підрозділах ДСНС України (інших формуваннях сил безпеки та оборони), працюють на підприємствах, в установах та організаціях;
- брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися з практикантами під час проходження практики;
- у складі комісії приймати підсумковий контроль з практики.

Керівник практики від НУЦЗ України має право:

- ознайомитись з планом практики;
- вносити пропозиції щодо заохочення практикантів і керівників практики з числа практичних працівників структурних підрозділів ДСНС (інших формуваннях сил безпеки та оборони), підприємств, установ та організацій.

Керівник бази практики несе відповідальність за організацію та якість проведення практики і зобов'язаний:

- забезпечити створення належних умов для проходження практики, дотримання правил і норм охорони праці, безпеки життєдіяльності і виробничої санітарії відповідно до законодавства;
- визначити конкретні структурні підрозділи для проведення практики у відповідності з освітньою програмою практикантів;
- призначити наказом керівників практики з числа найбільш підготовлених працівників, які мають відповідний освітній рівень і практичний досвід роботи, високі ділові та моральні якості та закріпити практикантів за безпосередніми керівниками практики (копія наказу в триденний термін направляється до НУЦЗ України);

- здійснювати постійний контроль за організацією проведення практики, аналізувати її результати, розробляти рекомендації щодо її вдосконалення;
- підводити підсумки практики з обов'язковим виставленням загальної оцінки практикантам (за результатами приймання заліку) і затвердженням звіту за результатами практики, оформляти результати практики наказом, копію якого, разом із рекомендаціями щодо удосконалення проведення практики, направляти до НУЦЗ України;
- здійснювати контроль за забезпеченням належних умов служби (праці) і побуту здобувачів під час проходження практики;
- надавати до НУЦЗ України характеристики на практикантів за результатами проходження ними практики (із зазначенням оцінки за результатами складання практикантами заліку);
- припинити проходження практики та відряджати здобувача до НУЦЗ України (з письмовим повідомленням) у разі систематичного невиконання ним календарного плану проходження практики, недбалого ставлення до виконання службових (трудових) обов'язків або грубого порушення службової (трудової) дисципліни.

Керівник структурного підрозділу бази практики, в якому проводиться практика, несе персональну відповідальність за якість проведення практики і зобов'язаний:

- забезпечити необхідні умови для виконання практикантами програм, календарних планів проходження практики у повному обсязі та контроль за їх реалізацією;
- встановити режим роботи практикантів;
- підібрати безпосередніх керівників практики з числа працівників структурного підрозділу і подати їх кандидатури для внесення до відповідного наказу бази практики;
- роз'яснити практикантам їх правовий статус, функції й місця керівників практики та інших працівників структурного підрозділу, представити їх особовому складу (працівникам) структурного підрозділу;
- провести інструктажі з практикантами, ознайомити з оперативною обстановкою (для здобувачів бюджетної форми здобуття освіти), завданнями, функціями структурного підрозділу, підприємства, організації, установи, їх структурою, внутрішнім розпорядком, правилами безпеки праці;
- забезпечити практикантів робочими місцями;
- надати практикантам і керівникам практики від НУЦЗ України можливість користуватись службовими приміщеннями, технічними засобами, нормативною та іншою документацією, необхідним майном, службовими бланками, літературою тощо, необхідними для виконання програми практики;
- створити для практикантів необхідні житлово-побутові умови (у разі необхідності);
- контролювати виконання практикантами календарних планів проходження практики;

- аналізувати роботу практикантів і надавати їм допомогу у виконанні програми практики;
- забезпечувати облік виходу на службу (роботу) практикантів;
- інформувати НУЦЗ України про порушення практикантами службової (трудової) дисципліни, внутрішнього розпорядку структурного підрозділу бази практики та про інші порушення;
- узагальнювати підсумки практики у формі звіту за результатами матеріалів, наданих безпосередніми керівниками практики від структурних підрозділів бази практики (копію звіту надсилати до НУЦЗ України);
- затверджувати характеристики на практикантів.

Безпосередній керівник практики від структурного підрозділу бази практики зобов'язаний:

- ознайомити практикантів з оперативною обстановкою в підрозділі, на ділянці, об'єкті, у районі (для здобувачів бюджетної форми здобуття освіти), підприємстві, організації, установі, де організована практика, характером та особливостями роботи;
- провести обов'язкові інструктажі з охорони праці: вступний та первинний на робочому місці;
- особисто контролювати за роботою практикантів під час виконання структурним підрозділом оперативних дій за призначенням (для здобувачів бюджетної форми здобуття освіти);
- вести щоденні облік та оцінку роботи практикантів, контролювати за виконанням програми практики, внутрішнього розпорядку, веденням щоденників практики;
- складати характеристики на практикантів по закінченню практики, подавати їх на затвердження керівнику бази практики (не пізніше ніж за три дні до завершення практики);
- готувати для керівника бази практики матеріали за підсумками проходження практики з метою узагальнення і вироблення пропозицій щодо вдосконалення організації практики;
- складати характеристики на практикантів, подавати на затвердження їх керівнику структурного підрозділу (не менш ніж за три дні до завершення практики).

Керівникам практики та їх безпосереднім начальникам забороняється:

- допускати використання практикантів на роботах, що не відповідають програмі практики, залучати їх до завдань, виконання яких пов'язане з ризиком для життя і здоров'я або може призвести до неправомірних дій через їх недостатню фахову підготовленість;
- переміщення їх з однієї бази практики до іншої без погодження з НУЦЗ України.

До початку практики здобувачі повинні пройти інструктаж з охорони праці, одержати від керівника практики від НУЦЗ України консультації щодо отримання всіх необхідних документів та матеріалів, їх оформлення,

ознайомитися з правилами внутрішнього розпорядку бази практики, своєчасно прибути на базу практики.

Під час проходження практики практиканти підпорядковуються керівнику структурного підрозділу бази практики, в якому вони проходять практику, і який на цей період є для них прямим начальником.

Під час проходження практики практикант зобов'язаний:

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- дотримуватися заходів особистої безпеки, правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- виконувати розпорядок дня, установлений у структурному підрозділі бази практики за місцем проходження практики, дотримуватися дисципліни і правил, які діють у місці його проходження;
- виконувати у встановлені строки заходи календарного плану проходження практики і своєчасно вести щоденник;
- звітувати щоденно безпосередньому керівникові практики про виконану роботу;
- виявляти організованість, ініціативу, дотримуватись вимог чинного законодавства України;
- вивчати накази, інструкції, огляди, методичні та аналітичні документи, що відносяться до сфери діяльності структурного підрозділу бази практики;
- брати участь у громадському житті колективу структурного підрозділу бази практики;
- своєчасно складати підсумковий контроль з практики;
- за результатами завершення практики скласти звіт про проходження практики, погодити його у керівника практики і затвердити у керівника структурного підрозділу бази практики, в якому проводилась практика.

Практикант має право:

- ознайомлюватись з усіма службовими документами в обсязі завдань, визначених програмою та його календарним планом проходження практики;
- підписувати від свого імені складені за дорученням керівника практики документи;
- користуватись технічними та іншими засобами, наявними у відповідному структурному підрозділі бази практики;
- вносити пропозиції керівництву структурного підрозділу бази практики, навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил і НУЦЗ України щодо вдосконалення організації і проведення практики.

4.2. Загальна організація, проведення практики і контроль за її проходженням здобувачами вищої освіти

За загальну організацію та проведення практичної підготовки (практики) здобувачів НУЦЗ України відповідає перший проректор з навчальної роботи.

За організацію практики здобувачів та контроль за її проведенням відповідає керівництво навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил, навчально-методичного центру і керівники практики, які визначається наказом ректора НУЦЗ України.

З метою своєчасного проведення практики керівництво навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил, організовує попередню роботу щодо визначення баз практик та розподілу за ними здобувачів навчально-наукового інституту.

Безпосереднє навчально-методичне супроводження, керівництво і контроль за виконанням програми практики здійснює кафедра психології діяльності в особливих умовах.

До керівництва практикою залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники НУЦЗ України та посадові особи органів і підрозділів ДСНС (інших підрозділів сил безпеки та оборони, підприємств, установ та організацій).

Навчальна практика в структурних підрозділах НУЦЗ України проводиться під керівництвом керівника відповідного структурного підрозділу НУЦЗ України.

За організацію практики здобувачів та контроль за її проведенням на базі практики здійснює його керівництво.

Перед початком кожної практики ректор НУЦЗ України наказом про її проведення затверджує список здобувачів, які направляються для проходження практики із зазначенням баз та строків практики.

Тривалість робочого часу здобувача під час проведення практики не повинна перевищувати тривалості робочого дня з урахуванням віку здобувача відповідно до законодавства.

Під час проходження практики здобувачі та керівники практики від НУЦЗ України виконують правила внутрішнього розпорядку бази практики.

Організація практичної підготовки за межами України та відповідальність сторін визначається умовами договору або, у разі його відсутності, забезпечується підприємством, установою, організацією (базою практики).

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики, є:

- розробка наскрізної програми практичної підготовки;
- укладання договорів про проведення практики між НУЦЗ України та підприємством, установою, організацією;
- визначення баз практики;
- розподіл здобувачів за базами практики;

- підготовка інформації базам практики про обсяги, спеціальність освітню програму, строки проведення практики здобувачів;
- призначення керівників практики;
- складання тематики календарного плану проходження практики здобувачами;
- підготовка форм звітної документації за результатами проведення практики;
- аналіз характеристик на здобувачів, отриманих за результатами проходження ними практики;
- інші заходи (в разі необхідності).

Для організації практики наказом ректора НУЦЗ України визначаються структурні підрозділи ДСНС України (інших формувань сил безпеки та оборони, підприємств, установ та організацій), у яких будуть проходити практику здобувачі, їх список та призначає керівників практики з числа науково-педагогічних працівників.

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ, МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

5.1. Вимоги до звіту про практику

Після завершення практичної підготовки (практики) здобувачі освіти подають до НУЦЗ України такі документи:

- *щоденник практики здобувача* (додаток В) – документ, який розробляється кафедрою на основі програми практики, заповнюється і ведеться під час проходження практики здобувачем відповідно до змісту, завдань і заходів програми практики. Щоденник практики здобувача містить такі розділи: календарний план проходження практики, робочі записи під час практики, відгук і оцінка про роботу здобувача на практиці, відгук осіб, які перевіряли проходження практики. Печатка бази практики ставиться на першій сторінці на підпис керівника структурного підрозділу бази практики і на другій сторінці щоденника практики на відмітки про прибуття здобувача до структурного підрозділу бази практики та його вибуття з нього;
- *характеристику на практиканта* (додаток Д) – документ, який складається безпосереднім керівником практики від структурного підрозділу бази практики. У характеристиці на практиканта зазначається: обсяг і якість виконання програми й календарного плану проходження практики, рівень підготовки практиканта до виконання службових (трудових) обов'язків та вміння реалізувати набуті теоретичні знання на практиці; наявність навичок практиканта складати службові документи; особисті моральні якості, дисциплінованість, старанність, культурний і професійний рівень розвитку, підсумкова оцінка за практику. Печатка бази практики ставиться на підпис керівника (структурного підрозділу) бази практики, якою підписується характеристика на практиканта;

- *документи (копії документів)*, наявність яких передбачена програмою практики;
- *звіт про проходження практики здобувачем* (додаток Е) – документ, який складає здобувач за результатами завершення практики. У звіті зазначаються: назва підрозділу, його коротка характеристика; підсумки виконання програми практики та індивідуального завдання кафедри (що конкретно зроблено, вивчено, узагальнено, відпрацьовано практично); висновки щодо позитивних моментів організації та проходження практики; труднощі і недоліки, які були за період проходження практики, недостатність у знаннях, отриманих під час навчання; обґрунтовані пропозиції (якщо такі є) щодо покращання організації практики, а також пропозиції від керівництва структурного підрозділу (керівника практики) бази практики щодо вдосконалення організації практики та відмітка про виконання календарного плану проходження практики. Печатка бази практики ставиться на підпис керівника структурного підрозділу бази практики, якою затверджується звіт про проходження практики здобувачем;

Загальний обсяг звіту про практику не повинен перевищувати **10 аркушів формату А4 (210x297 мм)**. Робота повинна бути пронумерована. Сторінки слід нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації по всьому тексту. Номер сторінки проставляється в правому верхньому кутку аркуша без крапки (на титульному аркуші звіту номер сторінки не проставляють, але його включають в загальну нумерацію).

Текст звіту друкується чорним шрифтом формату **Times New Roman 14 pt**. Між рядками встановлюється **інтервал 1,5**. Абзацний відступ – **1,25 пт**. Поля сторінок задають наступного розміру: 30 мм в лівому полі, 15 мм в правому, 20 мм – **верхнє і нижнє поля**.

Звіт про практику, щоденник практики та характеристика на практиканта затверджується керівником відповідного структурного підрозділу бази практики. Підпис керівника структурного підрозділу бази практики засвідчується печаткою.

5.2. Вимоги до захисту результатів практики

Після закінчення практичної підготовки (практики), по прибуттю у встановлений строк в НУЦЗ України, практиканти складають диференційований залік у формі публічного захисту звіту з практики на підставі наданих звітних матеріалів відповідно до програми практики.

Захист звіту з практики здійснюється комісією, яка створюється наказом ректора НУЦЗ України та складається з голови і членів комісії. До складу комісії включаються керівники практики від навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил, науково-педагогічні працівники кафедри психології діяльності в особливих умовах.

Захист звіту з практики має такі частини: виступ здобувача; відповіді на поставлені запитання; оголошення висновків керівників практики; розгляд наданих звітних матеріалів.

Тривалість захисту звіту з практики для одного здобувача не повинна перевищувати 0,5 години (з врахуванням часу на відповіді комісії).

Комісія після завершення роботи надає:

- характеристики на практикантів – керівництву навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил, яке долучає характеристики до особових справ здобувачів;
- інші звітні документи практикантів – кафедрі психології діяльності в особливих умовах.

Начальник навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил має право, за погодженням з першим проректором з навчальної роботи, встановлювати окремим здобувачам індивідуальні терміни складання складання диференційованого заліку і надання звітних матеріалів з проходження практики за наявності поважних причин, що підтверджені відповідним документом.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданні кафедри психології діяльності в особливих умовах, а загальні підсумки практичної підготовки і заходи щодо її подальшого вдосконалення підводяться на вченій раді навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил та методичній раді НУЦЗ України не менше одного разу протягом навчального року, зокрема під час обговорення освітніх програм.

5.3. Шкала та критерії оцінювання результатів практики

Оцінювання результатів практичної підготовки (практики) здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою кожним членом комісії згідно із критеріями оцінювання наведених у таблиці 5.1. Після закінчення захисту звітів з практики, на закритому засіданні комісії, підраховується середній бал за балами членів комісії. Результати вносяться до екзаменаційної відомості та індивідуальних планів здобувачів.

Здобувачу, який не виконав програму практики або за результатами такої практики отримав негативну оцінку, може бути надано право на проходження цієї практики повторно, після виконання умов визначених Положенням про організацію освітнього процесу в НУЦЗ України.

Таблиця 5.1 – Критерії оцінювання результатів практики здобувачів освіти

Структура звіту	Бали
Структура звіту складена з додержанням усіх установлених вимог і містить усі необхідні елементи	10
У цілому структура звіту побудована згідно з вимогами, однак не містить хоча б одного обов'язкового елементу	5
Побудова структури звіту не відповідає встановленим вимогам (розподілу на розділи та інші обов'язкові елементи немає, матеріал подано загальним текстом без структуризації)	0

Оформлення звіту	Бали
Звіт оформлено з додержанням усіх установлених вимог	10
У цілому звіт оформлено згідно з вимогами, але мають місце незначні відхилення від технічних вимог щодо його оформлення або окремі некоректності, які не мають істотного значення	5
Наявні грубі порушення вимог щодо оформлення звіту або окремих його частин, текст звіту не вивірений на предмет наявності граматичних чи стилістичних помилок	0
Зміст звіту	Бали
Звіт містить усю необхідну інформацію щодо процесу організації та результатів проходження практики: реалізації програми практики та інших завдань, одержаних від керівників практики для виконання на базі практики; ефективності та корисності практики з погляду набутих навичок та вмінь, стану підготовленості зібраних матеріалів для кваліфікаційної роботи (у разі звіту про переддипломну практику) тощо; матеріали звіту охоплюють всі етапи практики. Характеристика керівника від бази практики містить високу позитивну оцінку і засвідчує, що програму практики виконано повною мірою і належним чином	20
Звіт у цілому висвітлює необхідну інформацію, передбачену вимогами, охоплює при цьому усі етапи практики, містить високу позитивну оцінку керівника від бази практики, однак наявні несуттєві зауваження. Зі змісту можна зробити висновок, що програму практики виконано повною мірою і належним чином	15
Звіт свідчить про виконання програми практики в цілому, переважно охоплює необхідну інформацію, яка є дещо поверхневою, висновки не містять належної аргументації. Характеристика керівника від бази практики в цілому позитивна	10
Програму практики виконано на задовільному рівні, її результати висвітлено у звіті, який при цьому містить певні неточності або не містить важливої інформації, або мають місце інші суттєві зауваження до змісту звіту. Характеристика керівника від бази практики в цілому позитивна	5
Звіт не відповідає встановленим вимогам щодо змісту, не містить належної інформації про зміст, форму організації та контролю діяльності, здійснюваної під час проходження практики або окремого її етапу, містить грубі змістові помилки, або негативну характеристику керівника від бази практики, що дозволяє зробити висновок про невиконання або неналежне виконання програми практики	0
У разі невідповідності письмового звіту встановленим вимогам щодо його змісту та оформлення (одержання менше 15 балів) звіт не допускається до захисту і повертається на доопрацювання	

Оформлення та ведення щоденника практики		Бали
Щоденник практики оформлено належним чином, містить повну інформацію про діяльність практиканта та її оцінювання		10
Щоденник у цілому містить належну інформацію, однак оформлений з порушенням установлених вимог		5
Щоденник оформлений з порушенням установлених вимог, не містить передбаченої ним інформації (зокрема щодо змісту виконаних завдань)		0
У разі якщо щоденник містить більше двох негативних оцінок («2») від керівників бази практики, то результати оцінки за іншими об'єктами контролю не враховуються і виставляється загальна негативна оцінка за проходження практики		
Додержання календарного плану		
Здобувач чітко додержувався календарного плану проходження практики, сумлінно та вчасно виконував усі рекомендації керівника, вчасно звітував про результати проходження відповідних етапів практики		10
Здобувач у цілому додержувався календарного плану проходження практики, однак допускав відступи від рекомендацій керівника, які вплинули на якість практики, не завжди вчасно подавав звіти про проходження практики.		5
Здобувач не додержувався календарного плану проходження практики, систематично порушував установлені терміни виконання завдань, наданих керівником, та відповідних звітів про проходження практики		0
Публічний захист практики		Бали
Здобувач демонструє належні знання, вільно орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики в цілому, чим підтверджує її виконання; надає правильні й аргументовані відповіді на всі запитання з програми практики		40
Здобувач демонструє належні знання, переважно орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики, однак у відповідях на запитання припускається окремих неточностей		30
Здобувач демонструє часткові знання, слабо орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики, у відповідях на запитання припускається помилок		20
Здобувач демонструє знання на рівні окремих фрагментів, слабо орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики, частково дає відповіді на запитання		10
Здобувач не дає задовільних відповідей по суті поставлених запитань, не орієнтується у програмі практики або в окремих її частинах, або припускається грубих помилок, що дають змогу зробити висновок про невиконання або неналежне виконання програми практики, свідчать про відсутність реальних результатів практики і набутих практичних навичок та вмінь (у такій ситуації оцінка за письмовий звіт не враховується і виставляється загальна оцінка за практику «0 балів»)		0

6. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017, № 2145-VIII. URL: <http://surl.li/ixnq>.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014, № 1556-VII. URL: <http://surl.li/dwaig>.
3. Наказ МВС України від 26.05.2020, № 412 «Про затвердження Порядку підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту». URL: <http://surl.li/ohrat>.
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019, № 565 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти». URL: <http://surl.li/bjelz>.
5. Наказ НУЦЗ України від 19.06.2025, № 364 «Про затвердження Положення про практичну підготовку здобувачів освіти Національного університету цивільного захисту України».
6. Освітньо-професійна програма «Робота з персоналом» підготовки здобувача на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки. Черкаси: НУЦЗ України.

ДОДАТКИ

Додаток А

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ НА ПОСАДІ ФАХІВЦЯ ВІДДІЛУ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ РОБОТИ ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мета та завдання навчальної практики

Метою навчальної практики здобувачів 3-го курсу підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на посаді фахівця відділу соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення є: систематизація та поглиблення знань, формування професійних компетентностей за напрямком роботи з персоналом щодо самостійного виконання професійних функцій.

Завданнями навчальної практики є:

- ознайомлення з умовами проходження служби, видами діяльності, навантаженнями персоналу ДСНС в умовах воєнного стану;
- систематизація та поглиблення знань щодо особливостей соціально-гуманітарного та психологічного забезпечення професійної діяльності персоналу ДСНС;
- формування умінь ідентифікувати психологічні проблеми та надавати психологічні консультації відповідно до запиту.

Відповідно до освітньої програми «Робота з персоналом» проходження навчальної практики повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання	ПР 1
Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника	ПР 12
Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку	ПР 15

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	Шифр ПК
Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації	СК 7
Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).	СК 8
Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.	СК 9
Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	СК 11

Зміст навчальної практики

Зміст навчальної практики здобувачів представлено в таблиці.

№ з/п	Назва заходів	Звітний матеріал
1	2	3
1. Ознайомитись:		
1.1.	Функціональною спрямованістю підрозділу соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення служби цивільного захисту, його матеріально-технічною базою.	Відмітка про виконання
1.2.	Формами, видами та змістом роботи фахівця підрозділу соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення.	Відмітка про виконання
1.3.	Стандартами культури зовнішнього виду психологів ДСНС.	Відмітка про виконання
1.4.	Особливостями організації та проведення психологічної підготовки персоналу ДСНС з урахуванням специфіки та умов виконання завдань за призначенням.	Відмітка про виконання
1.5.	Змістом та правилами використання психодіагностичного інструментарію, який застосовується психологами ДСНС.	Відмітка про виконання
1.6.	Законом України № 5403-VI від 02.10.2012 «Кодекс цивільного захисту України».	Відмітка про виконання
1.7.	Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2016 р. № 336 «Деякі питання соціального захисту ветеранів війни та членів сімей Захисників і Захисниць України».	Відмітка про виконання
2. Вивчити:		
2.1.	Наказ МВС України від 31.08.2017 № 747 «Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій».	Відмітка про виконання
2.2.	Наказ ДСНС від 29.11.2024 № НС-1277 «Про затвердження Порядку дій психологів ДСНС з питань надання екстреної психологічної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій».	Відмітка про виконання
2.3.	Доручення МВС від 09.11.2023 №163/13 «Про реалізацію проекту Пункт психологічних практик».	Відмітка про виконання
2.4.	Закон України від 29 квітня 2016 р. № 336 «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».	Відмітка про виконання
3. Практично виконати:		
3.1.	Провести спостереження за змістом й умовами професійної діяльності пожежних-рятувальників та психологів ДСНС.	Відмітка про виконання
3.2.	Розробити план та разом з психологом ДСНС провести заняття з профільної підготовки для фахівців піротехнічного підрозділу.	Матеріали заняття
3.3.	Розробити програму тренінгового заняття з проблем вирішення службових конфліктів в колективі аварійно-рятувального підрозділу.	Матеріали заняття
3.4.	Провести психологічне обстеження кандидата на службу в підрозділі цивільного захисту.	Матеріали дослідження

Примітка: зміст програми навчальної практики для здобувачів освіти підготовка яких здійснюється за кошти фізичних (юридичних) осіб, та за погодженням у визначеному порядку проходить в інших підрозділах сил безпеки та оборони, на підприємствах, установах, організаціях тощо, уточнюється відповідно до професійних функцій фахівців зазначених формувань.

Орієнтовний перелік контрольних питань за темою практики

1. Психологічні особливості організації робочого місця персоналу ДСНС на прикладі: пожежних-рятувальників, командира відділення, начальника караулу ОРСЦЗ, психолога ДСНС, піротехніка;
2. Особливості організації та зміст дій персоналу підрозділу цивільного захисту під час: насення караульної служби та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, зокрема в умовах воєнного стану.
3. Загальна характеристика психологічної роботи в системі ДСНС, у т.ч. в умовах воєнного стану.
4. Загальна характеристика роботи з соціального захисту працівників ДСНС.
5. Нормативно-правове регулювання діяльності психолога ДСНС.
6. Основні форми та напрямки роботи психолога ДСНС.
7. Стандарти культури зовнішнього вигляду психологів ДСНС.
8. Види та зміст психологічної підготовки персоналу ДСНС.
9. Порядок використання психодіагностичного інструментарію в ДСНС.
10. Фактори, що впливають на процес надання психологічної допомоги.
11. Особливості встановлення психологічного контакту.

Список рекомендованої літератури

Основна:

1. Закон України від 29 квітня 2016 р. № 336 «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».
2. Кодекс цивільного захисту України : закон України, 02.10.2012 р., № 5403-VI. *Голос України*, 2012. № 220 (5470). С. 4-20.
3. Наказ МВС України № 747 від 31.08.2017 «Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій».
4. Наказ ДСНС від 29.11.2024 № НС-1277 «Про затвердження Порядку дій психологів ДСНС з питань надання екстреної психологічної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій».

Допоміжна:

1. Доручення МВС від 09.11.2023 №163/13 «Про реалізацію проекту Пункт психологічних практик».
2. Екстремальна психологія : підручник / Євсюков О.П., Куфлієвський А.С., Лебедев Д.В. та ін. ; за ред. О.В. Тімченка. Київ : ТОВ «Август трейд», 502 с.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2016 р. № 336 «Деякі питання соціального захисту ветеранів війни та членів сімей Захисників і Захисниць України».
4. Психологічне інформування професійних контингентів сектору безпеки та оборони України про можливі негативні психологічні наслідки діяльності в умовах стрес-факторів підвищеної інтенсивності та шляхи їх нього подолання / за заг. ред. О.В. Тімченка. Харків : Факт, 2024. 228 с.
5. Психологія діяльності в особливих умовах : навч. посіб. / С.І. Головченко, Г.С. Грибенюк, О.М. Дячкова, Л.І. Мохнар, та ін. ; за заг. ред. проф. М.А. Кришталя. Черкаси: видавець Третьяков О.М., 2021. 120 с.

ПРОГРАМА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ НА ПОСАДІ ФАХІВЦЯ ВІДДІЛУ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ РОБОТИ ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мета переддипломної практики

Метою переддипломної практики здобувачів 4-го курсу підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на посаді фахівця відділу соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення є: узагальнення знань та закріплення професійних компетентностей психолога щодо самостійного виконання професійних функцій при вирішенні складних спеціалізованих проблем психологічного забезпечення професійної діяльності та соціального захисту персоналу ДСНС.

Завданнями переддипломної практики є:

- узагальнення спеціалізованих знань щодо особливостей діяльності підрозділів соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення служби цивільного захисту, в т.ч. умовах воєнного стану;
- закріплення професійних умінь щодо психологічного забезпечення діяльності персоналу ДСНС;
- закріплення професійних умінь щодо соціального захисту персоналу ДСНС.

Відповідно до освітньої програми «Робота з персоналом» проходження переддипломної практики повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.	ПР 8
Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).	ПР 9
Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника	ПР 12
Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку	ПР 15

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	Шифр ПК
Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	ЗК 4
Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.	СК 4

Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т. ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).	СК 8
Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	СК 11

Зміст переддипломної практики

Зміст переддипломної практики здобувачів представлено в таблиці.

№ з/п	Назва заходів	Звітний матеріал
1	2	3
1. Ознайомитись:		
1.1.	Організаційною структурою Головного управління ДСНС за місцем практики, з'ясувати місце в ній підрозділу соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення.	Відмітка про виконання
1.2.	Посадовими обов'язками на нормами службового навантаження фахівця відділу соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення	Відмітка про виконання
1.3.	Особливостями проведення психопрофілактичної роботи, спрямованої на збереження, зміцнення й відновлення психологічної безпеки та психічного здоров'я персоналу ДСНС, попередження виникнення соціально-психологічної та особистісної дезадаптації	Відмітка про виконання
1.4.	Особливостями оцінки рівня індивідуально-психологічних якостей персоналу ДСНС, які враховуються під час проведення їх атестації.	Відмітка про виконання
1.5.	Організацією та змістом психологічного супроводження особового складу та працівників групою психологічного супроводження підрозділу. Організацією діяльності психологічної підтримки за принципом «рівний-рівному».	Відмітка про виконання
1.6.	Організацією взаємодії психологів ДСНС та НПУ з питань надання психологічної допомоги під час надзвичайних ситуацій.	Відмітка про виконання
1.7.	Особливостями надання психологічної допомоги постраждалим унаслідок надзвичайних ситуацій; використанням «валізи психолога».	Відмітка про виконання
2. Вивчити:		
2.1.	Наказ МВС України від 02.01.2023 №1 «Про затвердження програми психологічної підтримки за принципом «рівний-рівному для навчання консультантів».	Відмітка про виконання
2.2.	Наказ МВС України від 19.07.2023 № 594 «Про затвердження Порядку взаємодії психологів Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Національної поліції України під час дії воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях з питань надання психологічної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій».	Відмітка про виконання
2.3.	Наказ ДСНС від 19.04.2024 № 456 «Про утворення зведених груп психологів ДСНС».	Відмітка про виконання
2.4.	Наказ ДСНС від 26.11.2024 №1250 «Про затвердження Методичних рекомендацій для осіб рядового, начальницького складу та працівників ДСНС, які беруть участь у заходах з евакуації маломобільних груп населення, включаючи осіб з інвалідністю».	Відмітка про виконання

2.5.	Лист ДСНС від 08.09.2023 №28-17032/288 «Про організацію додаткової індивідуальної роботи з персоналом ДСНС».	Відмітка про виконання
2.6.	Техніки надання екстреної психологічної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій, в т. ч. воєнного характеру.	Відмітка про виконання
2.7	Окреме доручення ДСНС України від 22.11.2024 № В-1209 «Про порядок узагальнення інформації щодо основних показників соціальної захищеності поранених і членів сімей загиблих, полонених та зниклих безвісти співробітників».	Відмітка про виконання
3. Практично виконати:		
3.1.	Вивчення соціально-психологічного клімату колективу підрозділу служби цивільного захисту та запропонувати рекомендації щодо його оптимізації.	Представити матеріали
3.2.	Розробити план та разом з психологом ДСНС провести заняття щодо попередження виникнення соціально-психологічної та особистісної дезадаптації у персоналу ДСНС в умовах професійної діяльності.	Представити матеріали
3.3.	Скласти службову характеристику на працівника ДСНС (без зазначення персональних даних)	Представити матеріали
3.4.	Емпіричні дослідження за темою кваліфікаційної роботи	Відмітка про виконання

Примітка: зміст програми переддипломної практики для здобувачів освіти підготовка яких здійснюється за кошти фізичних (юридичних) осіб, та за погодженням у визначеному порядку проходить в інших підрозділах сил безпеки та оборони, на підприємствах, установах, організаціях тощо, уточнюється відповідно до професійних функцій фахівців зазначених формувань.

Орієнтовний перелік контрольних питань за темою практики

1. Загальна характеристика психологічної служби в системі ДСНС.
2. Основні завдання діяльності психолога ДСНС, в т.ч. в умовах воєнного стану.
3. Особливості психологічного вивчення персоналу ДСНС України.
4. Психопрофілактика професійних деструкцій у персоналу ДСНС.
5. Особливості психологічного супроводу заходів з евакуації маломобільних груп населення, включаючи осіб з інвалідністю.
6. Особливості соціального захисту персоналу ДСНС в умовах воєнного стану.
7. Порядок взаємодії психологів ДСНС та НПУ під час надання психологічної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій.
8. Склад та особливості використання валізи психолога ДСНС.
9. Особливості психологічного реагування постраждалих на НС.
10. Особливості візуальної діагностики постраждалих в умовах НС.
11. Особливості надання екстреної психологічної допомоги при апатії.
12. Особливості надання екстреної психологічної допомоги при ступорі.
13. Основні правила взаємодії персоналу ДСНС з родичами загиблих в умовах НС.
14. Особливості соціального захисту працівників ДСНС, які отримали поранення (каліцтво) при виконанні завдань за призначенням в умовах воєнного стану.
15. Психологічний супровід психологами ДСНС траурних церемоній.

Список рекомендованої літератури

Основна:

1. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану: навч. посіб. / за ред. М. Ковалю. Львів: ЛДУБЖД, 2023. 308 с.
2. Протоколи надання психологічної підтримки та допомоги персоналу ДСНС та членам їх сімей: посібник / Кердивар В.В., Овсяннікова Я.О., Перелигіна Л.А., Платонов В.М., Похілько Д.С. Харків: Факт, 2024. 154 с.
3. Наказ МВС України № 747 від 31.08.2017 «Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій».
4. Наказ МВС України від 02.01.2023 №1 «Про затвердження програми психологічної підтримки за принципом «рівний-рівному для навчання консультантів».
5. Наказ МВС України від 19.07.2023 № 594 «Про затвердження Порядку взаємодії психологів Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Національної поліції України під час дії воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях з питань надання психологічної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій».
6. Окреме доручення ДСНС України від 22.11.2024 № В-1209 «Про порядок узагальнення інформації щодо основних показників соціальної захищеності поранених і членів сімей загиблих, полонених та зниклих безвісти співробітників».

Допоміжна:

1. Екстремальна психологія : підручник / за ред. О.В. Тімченка. Київ : ТОВ «Август трейд», 502 с.
2. Наказ ДСНС від 19.04.2024 № 456 «Про утворення зведених груп психологів ДСНС».
3. Наказ ДСНС від 26.11.2024 №1250 «Про затвердження Методичних рекомендацій для осіб рядового, начальницького складу та працівників ДСНС, які беруть участь у заходах з евакуації маломобільних груп населення, включаючи осіб з інвалідністю».
4. Лист ДСНС від 08.09.2023 №28-17032/288 «Про організацію додаткової індивідуальної роботи з персоналом ДСНС».
5. Оніщенко Н.В. Екстрена психологічна допомога в умовах надзвичайної ситуації: теоретичні та прикладні аспекти : монографія. Харків : Право, 2014. 584 с.
6. Особливості цивільного захисту в умовах воєнного конфлікту : колективна монографія / за ред. Р. Мугаверо, В. Андроніова та М. Кустова. Харків-Рим. 2023. 238 с.
6. Психологія діяльності в особливих умовах : навч.посіб. / за заг. ред. проф. М.А. Кришталю. Черкаси: видавець Третяков О.М., 2021. 120 с.
7. Психологічний супровід особистості в умовах війни: навч. посібн. / Кузікова С., Зликов В., Лукомська С., Щербак Т., Котух О. Київ.-Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2024. 260 с.
8. Титаренко Т.М. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій. Київ : КНТ, 2023. 218 с.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник _____

(найменування підрозділу бази практики)

_____ Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

(підпис)

« ____ » _____ 20__ року

М П

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики, підрозділ, посада, на якій проводиться практика)

здобувача _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

інститут _____

освітній рівень _____

спеціальність _____

освітня програма _____

_____ курс, навчальна група _____

Прибув у підрозділ

(повна назва підрозділу бази практики)

«_____» _____ 20__ року

М П

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підрозділу

(повна назва підрозділу)

«_____» _____ 20__ року

М П

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний план проходження практики

№ з/п	Найменування заходів	Строк виконання	Відмітка про виконання
1	2	3	4

Практикант

(спеціальне звання, за наявності)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Керівник практики

(посада керівника практики від бази практики)

(спеціальне звання, за наявності)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Робочі записи під час практики

№ з/п	Найменування заходів	Строк виконання	Оцінка	Підпис керівника

Примітки:

1. У робочих записах здобувач стисло відображає роботу, яка ним виконана протягом дня.
2. У графі «Заходи» відображається стислий зміст вивченого матеріалу (документи, посадові обов'язки тощо).
3. У щоденнику можуть бути відображені пропозиції здобувача, які необхідно довести до відома керівництва підрозділу бази практики або НУЦЗ України з питань покращення організації та проведення практики.

Відгук і оцінка про роботу здобувача на практиці

(назва структурного підрозділу бази практики)

[illegible]

Керівник практики _____
(посада керівника практики від бази практики)

(спеціальне звання, за наявності)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

« » 20 року

Характеристика
за результатами проходження практики на здобувача вищої освіти
Національного університету цивільного захисту України

(ПІБ здобувача вищої освіти)

1. Рівень теоретичної підготовки.

Оцінюється як _____;
(недостатній, достатній, середній, високий)

належні знання показав з _____

(вказати перелік знань, якими здобувач освіти володіє в повній мірі)

недостатні знання з _____

2. Рівень практичної підготовки.

Оцінюється як _____;
(недостатній, достатній, середній, високий)

кращі показники: _____

(вказати вміння та навички, якими здобувач освіти володіє в повній мірі)

має показники, які потребують покращення _____

3. Висновок.

(надається загальна оцінка здобувача освіти з обов'язковим виставленням оцінки за п'ятибальною шкалою)

Керівник бази практики
(структурного підрозділу бази практики)

(найменування бази практики, структурного підрозділу бази практики)

(спеціальне звання, за наявності)

(підпис)

(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

« _____ » _____ 20__ року

М П

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник _____
(найменування підрозділу бази практики)

_____ Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
(підпис)

«___» _____ 20__ року

М П

Звіт

про проходження практики
здобувачем групи _____, __-го курсу
Національного університету цивільного захисту України

(прізвище, ім'я та по батькові)

(підрозділ та посада, на якій проводиться практика)

У звіті зазначається:

- ✓ назва підрозділу, його коротка характеристика;
- ✓ підсумки виконання програми практики (що конкретно зроблено, вивчено, узагальнено, відпрацьовано практично);
- ✓ висновки щодо позитивних моментів організації та проходження практики;
- ✓ труднощі і недоліки, які були за період проходження практики, недостатність у знаннях, отриманих під час навчання;
- ✓ обґрунтовані пропозиції (якщо такі є) щодо покращання організації практики.

Склав:

здобувач

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«___» _____ 20__ року

Пропозиції від керівництва підрозділу (керівника практики) бази практики щодо вдосконалення організації практики; відмітка про виконання календарного плану проходження практики.

Керівник практики _____
(спеціальне звання, за наявності) _____
(підпис) _____
(ініціали, прізвище)

«___» _____ 20__ року